

הפלא יועץ ערך רינה, וערך תהלים.

רינה

ידוע שהתורה קרויה רנה, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה (שמות רבה מז ה ויקרא רבה יט א): אין רנה של תורה אלא בלילה, וכן אחד מלשונות התפלה הוא רנה, שם רמז, שהקורא בתורה יקרא בנעם ובשמחה בקול רנה, וכן התפלה צריך לאמרה בנעם ובשמחה בקול רנה, ובפרט שירת הים וקריאת ההלל עקרום הוא לאמרם בקול רנה ותודה, לא כמנהג איזה מקומות שהרצים יצאו דחופים בקריאתם כקריאת עשרת בני המן, וכדי בזיון וקצף יאמר השם. שירה והלל זה, הקריבהו נא (לפחדך) מלאכי א ח, הירצך או הישא פניך, וכן אמירת התפלה ושאלות ובקשות וברכות במהירות הוא גנאי גדול, אפלו אם ידבר כן איש אל רעהו, וכל שכן לפני מלך בשר ודם שבדאי יקצף על קולו ומתחייב בנפשו, שאין זה מבקש ותחנונים מדבר, ואפלו לצוות למשרתו באופן זה במהירות הוא גנאי. ויציר האדם כאלו אומר בלעז באותו אופן במהירות, ויראה ויבין גנות הדבר ויבש ויכלם. וכן קריאת התורה במהירות, הן נגרע מערכו ושגיאות מי יבין, **ובכל קריאה יש טעמים לנגן הקריאה וסודם רם ונשא, ומי שמחסר אותם מאבד טובה הרבה**: וקריאת המשנה בנגינה אין ערך אליה, **ובפרט התהלים**, הן הם שירי דוד המלך עליו השלום, וצריך לקרותם בקול רנה ותודה. וכמה מהבושה מגיע לאדם שאומר קדם קריאת התהלים: וכשם שאנחנו אומרים שירים בעולם הזה כך נזכה לומר לפניך שיר ושבחה לעולם הבא, ואם אחר כך הוא קורא אותם במהירות, אוי לו אם כך יאמר שיר ושבחה לעולם הבא, אין זה שיר ושבחה אלא יגון ואנחה: וכשקורין ברבים ואחד הוא ממחר לקרות, וכן השי"ץ שהוא ממחר באמירת התפלה, הוא חטא רבים נשא, שעל כרחם הרצים יצאו דחופים בשבילו, רצים אחריו ואין מגיעים אותו, נמצא שהם אנוסים והרץ נושא את עונותם על נפשו ועל צוארו, וריב להשם עם אלו הרצים, ובפרט רבים מעמי הארץ אשר בקרותם במהירות המה כשלו ונפלו, **בכל תבה שגיאיה אמור יאמר השם: מי בקש זאת מידכם רמס חצרי** (ישעיהו א יב) ולמה תרתו תרתי גיהנם, **שאתם מצערים עצמכם להניח תענוגי העולם הזה ואתם כופים את יצרכם לעמד בתפלה וללמד, וכשאתם קורים ומתפללים במהירות אתם מכשלים לפני, והלואי שלא יצא שכרו בהפסדו וההפסד יתר על השבח, שהוא כמחרף ומגדף שמזכיר שמות הקדש וכל התבות הטופות וקטופות**. ונהי שאמרו (שיר השירים ב ד): ודגלו עלי אהבה. ודלוגו עלי אהבה (שיר השירים רבה), וזה אם לאחר העמל והטרר וקריאתו במתון, אפלו הכי מחמת טפשותו מגמגם בלשונו, אז חשוב לפני המקום כתינוק קטן המדבר בלעגי שפה ולשנא קטיעא, שחביב וערב ולשומעים ינעם, אבל אם הגדול שיכול לדבר בטוב טעם ודעת, מדבר בלשנא קטיעא הרי זה כחוכא ואטלולא, והיטב יחרה אף השומע, כי יאמר, כהתל באנוש התעללת בי. **ולו חכמו ישכילו כי טוב מעט בכונה, ואין הקדוש ברוך הוא מונה דפים אלא שעות**, נמצא שאם חזית איש מהיר במלאכתו מלאכת הקדש, פתי וסכל יקרא כי מה לו ולצרה הזאת. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (עי' סנהדרין קא, א) הקורא פסוק בנעימה מביא גאלה לעולם:

תהלים

תהלים גדלה מעלתם, וכבר מוהר"י אזולאי בספר יוסף תהלות אסף איש טהור כמה מעלות טובות נאמרו בלמוד התהלים ויצא עתק בקצ"ר אמיץ. אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ילקוט שמעוני תהלים א) שהתפלל דוד המלך עליו השלום שיהא לו שכר עליהם כעוסק בנגעים ואהלות, ומאחר שהתפלל דוד המלך שיהא חשוב כעוסק בנגעים ואהלות, נראה דמועיל למודם לתקון הברית, כמו שכתבו גורי האר"י שלמוד סדר טהרות לתקון פגם הברית. הנה כי כן, **לא יגרע מצדיק ללמד כל ספר התהלים בכל שבוע מדי שבת בשבתו**. ואף שכתבו הפוסקים שמי שיכול ללמד הלכות ופלפולים ועוסק בתהלים, חשוב בטול תורה לגבי דינה, **מכל מקום ללמד אותם פעם אחת בשבוע לא נאמר זה**, ועת לכל חפץ. ומה גם אם קורים אותם ברבים שיתעלו, המה יעלו לרצון יותר מהעוסק בנגעים ואהלות ביחיד.

וכתבו שהרגיל בספר תהלים: (הפלא יועץ כותב חלק מן המעלות שבקריאת תהלים, הוספנו רק רווח וסימן)

- ✓ דוחה כל מיני פרענות ופגעים רעים, מעליו ומעל בני ביתו ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו,
- ✓ ומגלגל עליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות,
- ✓ ולא יש דבר להגן מפני המזיקים כאמירת קדיש על תהלים.
- ✓ והרוצה לדבק בו יתברך ובשבחיו, ידבק ללמד בספר תהלים.
- ✓ ויש קבלה מאנשי שם הקדושים שמי שיש לו איזה דחק השעה או צער, או שהוא מהלך בדרך או עובר בים או בנהרות, יקרא כל התהלים בכל יום בלי הפסק בכונה והכנעה, ויראה נפלאות, וזה בדוק ומנסה:

וכל המעלות האלו ויותר מהמה, הנה הנם להקורא אותם כתקונם, אות באות, תבה בתבה, בקול רנה ותודה ובשפל קול התחנה, כי יתן את רוחו אליהן ויבין מה שהוא מוציא בשפתיו, שהם תפלות נוראות על אויבי וצרי הנפש, ולזמר עריצים ולהכרית כל החוחים והקוצים, ושבחים ותהלות גדולות לנורא עלילות, והדברים עתיקים והם מפלאות תמים דעים, דברי אלהיים חיים אשר נאמרו לדוד המלך ברוח הקדש, ואף כי אין אתנו יודע עמקן ורומן, ויש אשר לא ידע מאי קאמר, **אפלו הכי הדברים פועלים ועושים פרי למעלה ומעשה ידינו כוננה עלינו, ובלבד שיקרא אותם במתון בלי חסרות ושגיאות**, כמנהג כמה בוערים בעם שקורים אותם במרוצה בחלף וחסור ושגיאות, כמנהג כמה בוערים בעם שקורים אותם במרוצה בחלף וחסור ושגיאות כהנה וכהנה, **חוששני להם מחטאת במקום מצוה**, אם יכולים לקרא אותם כתקונם, ותהי מרוצתם רעה, וכבר כתבנו בזה לעיל בערך רנה: ויש מנהג קצת בוערים, שכשקורין אותם ברבים ואומרים מזמור אחד לכל אחד, יש שאין אמר ואין דברים אלא במזמור הנוגע לו לומר בקול רם, ולמאי דביני ביני, ידברו איש אל אחיו דברים בטלים או יושבים בטלים, הם המורים שאין קריאתם לשם שמים, אלא להראות חכמתם שיודעים לקרות מזמור תהלים, שאם קריאתם לשם מצוה, מה לי בלחש, מה לי בקול רם, ואשר לא חננו השם דעת, או לא נמצא אתו כי אם ספר תהלים, לא יבל מלהיות חוזר עליהם אפלו כמה פעמים ביום ולא יהא יושב ובטל, שהרי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תדא"י ב"ב) שאפלו אם קורא וחוזר וקורא כל היום (פסוק) בראשית לו כב) ואחות לוטן תמנע, נותנין לו שכר כאלו עוסק בנגעים ואהלות. וכן מי שאין בידו שום ספר בשבתו בחנות ובלכתו בדרך, יוכל ללמד מזמורים השגורים בפיו, או משניות השגורות בפיו, ויחזר עליהם אפלו אלף פעמים ויקבל שכר טוב וערבה לה' כעוסק בנגעים ואהלות. ובאמת אמרו (ברכות ה ב) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון לבו לשמים: